
SANKT OLAV

St. Olav utkommer en gang ukentlig. — Abonnement både for Inn- og utland tegnes på alle postkontorer eller direkte, skriftlig, i Ekspedisjonen, Akersveien 5. Abonnementspris kr. 2,50 pr. kvartal forskuddsvis betalt, — for utlandet tillegg av vedkommende lands avisporto. Opsigelser må være Ekspedisjonen i hende senest 14 dager før hvert kvartalskløfte. — Annonser må være innsendt innen mandag aften. — Manuskript innen fredag aften.

INNHold: Den blinde ved veien. — Meksikos troløse regjering. — Den samaritanske kvinne. — Mere om jødespørsmålet. — St. Birgittas høisang. — Et fornuftig ord. — Varia.

ST. OLAVS REDAKSJON, AKERSVEIEN 5 - OSLO - TELEFON 23743

RETT + OG + SANNHET

Den blinde ved veien.

(Luk. 18. v. 31—48).

«At jeg må bli seende—» — er det ikke vårt eget dypeste og innerligste ønske, som den blinde finner uttrykk for da Kristus spør etter hans viljes mål —? Jesu store offergjerning som lysbringer — som etter hvad evangeliet beretter ennu var skjult for apostlene: «de fattet ikke hvad der blev sagt» — visste det menneske om, som satt og tigget i sin blindhets natt — natten hvor ingen kan arbeide — ut av hele sitt ydmyke sinnelag. Og denne visshet fikk ham til å rope om barmhjertighet — om utfrielse fra det mørke, som hadde senket sig over ham og berøvet ham hans eksistensberettigelse som produktivt menneske. Han følte med usvikelig sikkerhet at *her* var den kraft til stede som, dengang det store mørket ruget over altet, med sitt mektige: «Bliv lys —!» hadde skapt grunnlaget for alt jordisk liv. Og dette livets lys — dette verdens lys — var nu kommet til ham. Det strålte gjennom hans fysiske mørke med en så gjennemtregende makt at han *måtte* eie det, *måtte* få del i det. Kristus *måtte* ikke gå forbi ham uten å ha gitt ham hjelpen.

Og Kristus går ikke forbi. Han hører ropet fra et menneske i nød, og vi tør vel være sikre på at den guddommelige logoskraft i ham med hele sin kjærlighets styrke påskyndet ham til å hjelpe. Men Kristus var også menneske, og som menneske de menneskelige lover underkastet. Han kjente den menneskelige natur til bunns og visste hvad der er skjult for de fleste: hvorledes det legemlige og sjelelige er uløselig knyttet til hverandre her i det timelige. Hans næste ord peker

nettop på denne forbindelse, idet Han spør: «Hvad vil du at jeg skal gjøre for dig —?» Han kaller på den blindes bevissthet — på hans *viljes* evne og trang til frigjørelse og opløften i det klare dagslys, til en sikker viden om sin egen brist og en sikker tro på dens helbredelsesmulighet ved Kristus-kraften. Før dette skjer kunde frelsergjerningen ikke fullbyrdes i det fysiske, for som det fullkomne menneske hadde Frelseren den fullkomne respekt for andres frie vilje. Først da den blinde selv *vilde* hjelpen — kunde den ydes. Derfor Kristi spørsmål — og derfor kunde Han straks efter svaret uttale sitt avgjørende: «Bli seende —!» for salige er de som ikke ser og dog tror, ti «Gud Herren vil lyse for dem.» (Joh. åp. kap. 22, v. 5.)

Hvordan er det nu med oss —?

Vi lever i en tid som ofte og oftest betegnes som mørkere, vanskeligere, hårdere enn noen av de forutgående — den ene efter den annen av oss slæes ut av kampen for tilværelsen og henvises til arbeidsløshetens store natt — den ene efter den annen av oss gripes av tvilens, fornektelsens og gudløshetens mørke atmosfære og blir blinde for verdenslyset. Og allikevel — aldri har noen tidsalder tatt lyset slik i sin besiddelse som en daglig forekommende hjelpende, tjenende og helbredende faktor som nettop vår: vår tids mennesker har fanget lynets gnist, elektrisiteten, inn og forbundet den med vannets kraft til en lydig tjener, såvel i hus og hytter, som i verksteder og på gater og landeveier — røntgen- og radiumstrålene er trådt i videnskapens

tjeneste som helbredelsesmidler i dens kamp mot alle mørkemakter — det er kun vår svake og ufullkomne vilje som hindrer lyset fra også å gyde kraft og spre varme i vår kjærlighet, så den blir «Kristus i mig» som den var det for St. Paulus. Vår tid kan derfor med større rett kalles *lysere* enn noen annen — det er *vår* innstilling og ikke miljøet, som er det avgjørende! I denne uke har vi feiret Kyndelsmesse med innvielsen av de hellige lys, og nu fortsetter denne sig inn i Faste-tiden, hvor en efter en av våre sjelelige egenskaper må tas frem fra sitt mørkekammer og bevisst innvies til

Herrens barmhjertighet, så de kan bli lysende de også. Fastetiden er *vår* tid til å sitte ved *veien* og erkjenne vår egen blindhet, erkjenne *sannheten* om oss selv, og at *livet* kun finnes i det «verdens lys». Denne erkjennelse er *vår* frie viljes svar på Kristi spørsmål til oss — og da vil der ikke mer bli natt i oss og om oss — tvilens, håpløshetens og uvirksomhetens natt. Da nærmer påskesolen sig og kaller oss til Opstandelsens dag allerede her på jorden — dagen hvor vi ikke behøver å tigge, men kan arbeide i lyset av Guds nåde.

E.

Meksikos troløse regjering.

Fra 1926 til 1929 har kirke- og kristenforfølgelse rast over det gamle Aztekenes land. Med uhørt grusomhet har president Calles, med støtte av kommunister og frimurere, gjennomført sine tyranniske og umenneskelige lover. Det meksikanske folks tro, den katolske tro, skulde for enhver pris uten hensyn hverken til kultur eller moral, radikalt utryddes i frihetens navn. Men Calles og hans drabanter hadde forregnet sig. Ikke i sine villeste drømmer hadde de tenkt sig, at folket og geistligheten vilde ha budt en så verdig og heltemodig motstand, mot hvilken all vold prelte av som bølgen mot klippen.

Prestene utførte sin gjerning under den største livsfare og de troende var ikke ringere enn geistligheten. Mange mennesker blev på regjeringens befaling myrdet eller satt i fengsel og var utsatt for de grusomste ugjerninger. Biskopene blev fordrevet, prestene var i stadig dødsfare.

Denne forferdelige forfølgelse varte i tre år. Men katolikkene verden over hadde imidlertid ikke vært uvirksomme. Den katolske presse, med Vatikanets blad i spissen, hadde ved detaljerte og utmerket dokumenterte artikler skapt en verdensopinion, som ikke undlot å øve sin innflytelse, selv på Meksikos mest forherdede regjeringsmedlemmer. Hvad lov og rettferdighet ikke kunde bevirke, bevirket den almindelige opinion.

Meksikos «gode rykte» stod på spill. Calles' efterfølger, president Portes Gil (president ad interim) forstod nødvendigheten av en radikal forandring i regjeringens innenriks-politikk. Han bestemte sig derfor til offentlig å avgi nogen erklæringer som skulde bringe nytt håp og tende nytt lys for de meksikanske katolikker. Forhandlinger mellem Kirkens representanter — den pavelige delegert Erkebiskop Mgr. L. Ruiz y Flores

og Erkebiskop Mgr. P. Diaz — og Statens menn blev optatt, og de resulterte i en «modus vivendi» som blev ratifisert den 22. juni 1929.

I avisene for 22. juni 1929 avgav både president Gil og Mgr. Ruiz nogen nærmere erklæringer.

Presidenten skrev bl. a. (vi refererer en oversettelse av erklæringenes vesentligste og viktigste del):

... «Hvad angår nogen artikler i loven som er blitt misforstått, har jeg den glede å kunne opplyse:

1) at den paragraf i loven, som påbyder prestenes innregistrering, ikke er ensbetydende med at regjeringen kan innskrive de som ikke er utnevnt av det kirkelige hierarki,

2) hvad religionsundervisningen angår, forbyr den gjeldende grunnlov og de gjeldende lover absolutt, at den gis i de forberedende eller de høiere skoler, både offentlige og private, men derved forbys ikke at representantene for enhver religion kan gi undervisning innenfor Kirken til myndige personer eller til deres sønner som går der i den henseende,

3) at både landets konstitusjon og lover garanterer hver republikkens innbyggjer petisjonsretten, i kraft av hvilken medlemmene av hvilket som helst kirkesamfund kan henvende sig til den kompetente autoritet til forandring, ophevelse eller promulgasjon av hvilket som helst lov.»

Efter disse erklæringer fra presidentens side fulgte Mgr. Ruiz's erklæring:

«Mgr. Diaz og jeg har hatt adskillige samtaler med republikkens president, og deres resultat er blitt meddelt i de erklæringer som han idag har offentliggjort.

Til min glede kan jeg meddele, at alle sammenkomstene var preget av gjensidig velvilje og respekt.

Som følge av ovennevnte erklæringer fra presidentens side, vil den meksikanske geistlighet gjenopta sitt religiøse virke i overensstemmelse med de gjeldende lover.

Jeg håper at denne gjenoptagelse kan få det meksikanske folk, som er besjelet av god vilje, til å samarbeide med alle de moralske krefter, som virker til gagn for alle de som lever på våre forfedres jord.»

Under overveldende deltagelse fra hele befolkningen blev det allerede den 26. juni holdt en høytidelig takkegudstjeneste med «Te Deum» i Meksiko's herlige katedral. Religionskampen syntes forbi. Kirken åpnedes igjen og klokkene kimet.

Efter en slik overenskomst skulde man tro, at det meksikanske folk hadde grunnnet håp om en lysere og fredeligere fremtid.

Dette berettigede håp skulde dog dessverre snart bli skuffet. Ifjor feiret de meksikanske katolikker 400-årsdagen for Marias åpenbarelse i Guadeloupe. Denne fest gav anledning til en veldig religiøs begeistring, og hundretusener av meksikanere strømmet til det hellige, berømte pilegrimssted i Tepeyac. Det var ikke utbrudd av glede, men hellige stunder av intens bønn til Madonnen fra Guadeloupe og til hennes guddommelige sønn forat Meksiko igjen kunde få frihet og fred tilbake.

Men denne religiøse begeistring tendte igjen de anti-klerikale partiers hat, og festlighetene blev brukt til påskudd for en ny anti-religiøs kampagne både i pressen og i parlamentet, hvor fremragende personers og høie regjeringsfunksjonærers holdning var gjenstand for skarp kritikk, skjønt de var medlemmer av nevnte partier.

«Osservatore Romano» beretter nogen eksempler på den smålige anti-religiøse agitasjon, som er karakteristisk for de meksikanske kirkeforfølgeres mentalitet. Således var finansministeren i parlamentet utsatt for heftige angrep, fordi han hadde fritatt det nye orgel til Maria-basilikaen for toll. De som av den grunn angrep ministeren glemte imidlertid, at den meksikanske regjering gjør krav på basilikaens eiendom og derfor ikke kan kreve toll for noget som den selv betrakter som statseiendom. Lignende smålige angrep var direktøren for statens jernbaner utsatt for, fordi han var gått med på en reduksjon i jernbanetariffene til beste for de tusener av pilegrimer. Han skulde derved ha øket pilegrimenes antall! Selv mente han selvfølgelig å ha handlet i statsfinansenes interesse.

Hvis man skal dømme efter de siste begivenheter var den egentlige hensikt, som lå bak alle disse heftige angrep fra de yderliggående partiers representanter, ikke

annet enn å styrte den nuværende regjering og få et mere radikalt styre i stedet, som «mere energisk» vilde ta sig av landets grundige avkristning. Men regjeringen synes allerede å ha tatt hensyn til disse ekstreme tendenser. I slutten av desember 1931 har Meksikos parlament på eget initiativ godkjent en lov som bestemmer, at i byen Meksiko og dens opland, som teller mere enn 1.300.000 innbyggere, bare 25 kirker kan holdes åpne og brukes til gudstjeneste. De øvrige kirker, ca. 300, kan bare holdes åpne hvis det dannes særlige komiteer som tar sig av deres vedlikehold. Dessuten er det truffet den bestemmelse, at kun 25 innfødte prester, ansatt av den civile myndighet uten hensyn til det kirkelige hierarki, kan utøve sin prestegjering. Disse 25 prester kan bare holde gudstjeneste i den kirke som regjeringen selv anviser, ikke i andre. Følgen herav er at ca. 400 prester, som for tiden virker i dette distrikt, må avholde sig fra enhver pastoral aktivitet, hvis de ikke vil pådra sig svære straffer. Om trent 200 kirker skal stenges. En eneste prest, en eneste kirke skal være tilstrekkelig for de åndelige behov av 50.000 mennesker!

Og dette tilross for de høytidelige erklæringer av Meksikos president i juni 1929. Den meksikanske centralregjering gjemmer sig bak den beryktede paragraf 130 i forfatningen av Queretaro fra 1917, som også Calles har påberopt sig. Denne paragraf tilkjenner ganske visst forbundsregjeringen retten til å regulere gudsdyrkelsen og til å bestemme prestenes antall, men — som Mgr. Diaz i sin verdige protest fremhever — *i forhold til de lokale behov.*

Det er innlysende at den nuværende regjering ikke har tatt hensyn til denne klausul, ti det vilde være latterlig å forutsette at én prest vilde være tilstrekkelig for å tilfredsstille de åndelige krav av 50.000 troende. Dessuten er denne vilkårlige bestemmelse om prestenes antall mot grunnlovens paragraf 24, som garanterer enhver meksikaner religionsfrihet og retten til å utøve den valgte religion i hjem eller kirke. Det er tydelig, at ingen av de personer, som utgjør majoriteten i det federale distrikt, kan bekjenne sig til eller utøve sin religion slik som loven tillater det for alle, uten at et tilstrekkelig antall prester er til disposisjon.

Man må ennvidere legge merke til, at på grunn av forordningen angående det såkalte «geistlighetens civile register», også mange kirker kan overdras til skismatikere og bli betjent av legfolk, som gir sig ut for prester. Hvad de kirker angår, hvor det er fremmede prester som utøver sjelesorg for sine landsmenn, skal disse alle stenges.

Av slike forholdsregler kan man bare trekke *én* konklusjon, nemlig den: at det den dag idag i Meksiko praktisk talt ikke eksisterer religions- og samvittighetsfrihet.

Regjeringen aner uråd og nye uroligheter som følge av sine nye bestemmelser, og har derfor forbudt pressen under noensomhelst form å behandle religionsspørsmålet.

Det foregår altså i øieblikket i Meksiko en brutal, ny kristen- og kirkeforfølgelse med ublodige, men kanskje ennu farligere midler.

Forresten har de meksikanske myndigheter også latt sig rive med til blodige eksesser. «Osservatore Romano» nevner et gripende eksempel på dette: I en sognekirke i Vera Cruz gav tre prester religionsundervisning til omtrent 2000 barn. Plutselig viste politimesteren sig med 8 vebnede menn, som fyrte på de tre prester. Den ene, Alberto Landa, blev midt mellom barnene alvorlig såret. Den annen, Dario Acosta, som satt ved orglet, blev så farlig såret, at han straks etter avgikk ved døden. Bare den tredje, som stod på prekestolen, kunde dekke sig for skuddene. Politimesteren blev selv såret ved at en kvinne grep ham i armen i det øieblikk han vilde avfyre sin revolver. Følgen var en forsterket «Hetze»

mot prestene, en forfølgelse, som etter autentiske meddelelser, må ha vært så grusom, at det nu kun finnes få prester i landet. Fra andre distrikter meldes det ildpåsettelse av kirker og bombeattentater mot katolske familiers private hus. Gjerningsmennene slipper enten helt fri eller blir etter kort tids forløp benådet.

Meksikos erkebiskop, Mgr. Diaz, har i et åpent brev protestert mot regjeringens overgrep, som ikke en gang respekterer de enkleste naturlover. Dessuten har han utsendt et dokument, hvori han peker på prestenes og de troendes plikter og veien de har å gå.

Dette må være nok til at våre lesere selv kan danne sig et inntrykk av den nuværende tilstand i Meksiko.

Meksikos nuværende regjering er en troløs regjering, en regjering, som svikter sine egne ord, sine egne forpliktelse, og den kan ikke vente å bli respektert av sine egne undersåtter. Igjen raser religionskampen, igjen går Meksikos mange millioner katolikker den korsvei, som de trodde å være ferdig med. En ny proteststorm fra den kultiverte verden, så sant den ennu vil kalles kultivert, må igjen vekke Meksikos ansvarløse makthavere, og få dem til å forstå hvad vår tid krever av humanitet —!

Den samaritanske kvinne.

En samaritansk kvinne kommer for å dra vann op.

Jesus sier til henne: «Gi mig noe å drikke.»

Joh. Ev. 4, 7.

Markarbeidere som vendte hjem fra plogen, håndverkere som arbeidet i verkstedet, og veifarende som hvilte ut i skyggen av Karavanseraiet, hvor det myldret av mennesker og dyr, alle vendte de smilende hodet om, hver gang den samaritanske kvinnes friske, yndefulle og harmoniske skikkelse tegnet sig mot himmelens blå farve, når hun begav sig ut til brønnen med sin vannkrukke.

Når hun forlot sitt hus fulgte hun den vei som buktet og snodde sig gjennom Sikems dal. Langs veien var der pløiemarker og stubbmarker, herlige, grønne frukthaver med epler og morbær og kveder, vannrug som fyltes fra berget Gerisims skrenter, klynger av terebinthtrær, gamle haver, olivenlunder, stier, fårefolder og tunge røksøiler. Ti det var den egn, som Abraham hadde kjøpt til begravningsplass for sitt hus, og som Jakob siden hadde kjøpt for hundre lams verdi og vøktet med sverd

og bue og gitt Josef som hans særlige arvelodd. Det var også det sted, hvor «minnesmerkets ek» hadde stått, det store, mørke, ubevegelige, stolte trær, under hvis grener Josva hadde innviet et alter som vidne om en ny pakt mellom Jehova og det utvalgte folk, og hvor Sikems menn hadde salvet Abimelek til konge over sig, og hvor Sebul bedrog Ga'al med falsk tale. Og det var den egn, hvor Jakobs grav hvert efterår kastet sin skygge på en klynge palmetrær, der lutet ut over Jakobs brønn. Derfor var hele egnen historisk grunn, hvert sted bar minne om patriarkers fottrin og død, så det var, som om den stille luft alltid dirret af et råk, en salme.

Hver gang kvinnen gikk ut med sin krukke til det skulpende, perlende, friske vann, hilste mennene henne ved deres boliger, mens rike kjøpmenn fra fremmede land betraktet henne med funklende øine og utbredte prektige varer, forat hun skulde se dem, og deilig vin

og mange andre herligheter, som man aldri vilde ha sett på et så avsidesliggende sted, hvis det ikke hadde vært for hennes skyld.

Men kvinnen svarte bestandig: «Bønnen er blitt min eneste næring og min frelse.»

Derfor mumlet Sikems menn: «Hun er ikke mere vår fatima. Fordum lyttet hun, når vi beilet til hennes gunst, og tilsmilet oss løfter om kjærlighet; men nu smiler hun, som om hun var mødig og som om hun sa, som der står i Rut hs bok: «Kaller mig ikke ynde, kaller mig bitterhet!» Visselig sørger hun ikke over, at hun nu atter har mistet en mann, ti hun har allerede hatt fem, hvis legeme hun har elsket og fattet avsky for. Og hun kan ikke ha mistet et barn, ti hun er ufruktbar. Og hun kan ikke frykte for å miste sine eiendeler, eftersom hun aldri har traktet efter dem, men, når de var skjenket henne, kun brukte dem til å forøke sin tillokkelse.»

Når kvinnen da vandret ensom hen ad Samarias veier uten noen tanke på kjærlighet, utstrålte hun blott rolig kyskhed, og hennes øine lynte ikke mere; de glimtet snarere med en stråleglans som en liten dam i måneskinn. Og hver gang en samaritan vendte hjem fra en reise i fremmede egner, opsøkte hun ham og sa:

«Har du der i de andre land sett ham som kan lese menneskers hemmeligste tanker, og som spiser av samaritanerens brød, skjønt han er jøde?»

Men ingen hadde talt med andre enn hedninger eller hatt annet samkvem med Israels barn enn ågerforretninger. Ti Moseloven har befalt: Du skal ikke ta rente av din bror.»

Overfor Samaria nærte Judæa ingen broderfølelse. Hadde ikke Samaria syslet med barbariske avguder, bygget sig et tempel på berget Gerisim, anordnet en tempeltjeneste som lignet Jehovas, og sendt bud til Antiokia: «Kom og innvi mitt tempel til den greske Zeus, eftersom mitt folk er Sidonere og ikke ønsker å ha noe å skaffe med Israel, som er dem fremmede både i blod og i sedvaner?»

Den sanne troende aktet hverken det frafalne lands testamenter, ekteskaper, barmhjertighet, gjestfrihet, skjønnhet eller drikkevann. Kun for vinnings skyld alene tillot han samaritanen å betrede hans land. Og selv da måtte han iaktta noen strenge og ubarmhjertige forskrifter. Derfor slo Samarias vrede av og til ut i gjengjeldelse, og når Israel tendte bål på sine berg for å forkynne påsketidens begynnelse, på måntens siste dag, tendte samaritanene lignende på deres berg, og ved å la ilden bringe bud fra bergtopp til bergtopp fikk de noen rettroende i Syrien og Babylon til å tro, at det var Jerusalem som kalte dem i særlig god tid til de usyrte

brøds høitid, så at *sanhedrin* i Jerusalem måtte opgi deres ildsignaler og i stedet la forkynnelsen utgå muntlig.

Eftersom ingen hjemvendende reisende kunde bringe kvinnen nytt om mesteren, vokste hennes engstelse. Og da sikemitene uttrykte deres undren over dette, svarte hun: «I har dog selv både sett og hørt ham. I har visselig ikke glemt, hvorledes han en dag kom vandrende over våre berg og daler likesom brudgommen i Psalmene, og I nektet hans disipler herberge, og de bønnfalt Herren med tårer og sa: «Vil du, at ild skal fare ned fra himmelen og fortære dem?» og han svarte: «Jeg er ikke kommet for å ødelegge, men for å frelse!»

Hver aften vandret kvinnen ned til patriarkens kilde, satte sig i skyggen av dens palmer og lot sin sjel synke ned i stillheten, for at hun kunde lytte til hver eneste lyd i det fjerne. Ti det sted hvor hun ventet på Herren, var der, hvor han engang virkelig hadde vist sig for henne og efterlatt et billede i hennes sjel, som bestandig utdybdes for hennes erindring. Det var i middagstiden en dag i månten Sivan, da dalen hadde ligget moden og prangende og duftende i midtsommerens lette bris, mens cikader skingret, og kun den summende lyd av en pottemakers hjul skar gjennom den varme luft.

Like på den annen side av landsbymarken hadde hun møtt tolv vandringsmenn, av hvis slitte kapper og revnede sandaler man kunde ha rystet mange dagsreisereisere støv. De var fattige, og en av dem, som lot til å være en slags husholder for de andre, travet tungt avsted som en okse under åket.

Hun hadde råpt til vandringsmennene: «Gå uten frykt inn i landsbyen. Og hvis ingen vil yde Eder bistand, så ta hvad I finner i mitt hus. Det hus står åpent og er det hviteste av dem alle og har en jasmin op over murene.»

Og så var hun gått videre i sin skjønne, glade ungdom. Og da hun nådde muren omkring brønnen, var hun stanset og haddé rødmet usikkert, således som enhver smukk kvinne kan komme til å rødme, selv om hun er en synderinne. Ti se, støttet til brønnkanten stod en fremmed og nød duften av det friske, klare vann. Og det var, som om der stod en glorie om den fremmedes solbestrålte hode, da det speilet sig i vannets kretsrunde billede av himmelen.

Han hadde opløftet sine øine og sett på henne som en bror der hadde ventet på henne. Og derpå hadde han sagt: «Fred være med dig!» og atter stirret ned i det blå speil og tillitsfullt tilføiet: «Gi mig noe å drikke.»

Hun hadde sett på ham og var blitt beveget ved å se, hvor mødig hans guddommelige ansikt så ut. Og

skjønt andre menn alltid talte til henne med belevnhet, som folk der beiler, og med lysten underdanighet, som de menn gjør, der i kvinnen kun har øie for hennes skjønnhet, så hadde denne fremmede sett på henne, som om hun hørte med som en selvfølgelighet i denne middagstime, og selv da han hadde rettet sig op for å be om den uskyldige leskedrikk og måtte ha sett, at hun var smukk, hadde han kun bedt henne om — noe vann! Og kvinnen hadde følt sig grepet av en tryllemakt, der utgikk fra vannet, og det var, som om hennes hjerte nød det vann, som han drakk, og atter hørte hun de første ord som hadde hyldet hennes ungdoms skjønnhet, og hun stod der som den spede jomfru. Og hun hadde mumlet blidt med et fryktsomt smil: «Hvorledes kan det skje, at du, som er jøde, ber mig, som er en samaritan, om vann?»

Den fremmedes øine hadde plutselig skutt lyn, og det var, som om hans skikkelse var blitt høiere, og han var forvandlet fra en tørstig yngling til en sterk og mektig far, eller en fornem mann der besøker sitt gods. Og han hadde svart: «Dersom du hadde visst, hvem det var som sa til dig: gi mig noe å drikke, da bad du ham: Gi du mig vann for min tørst, hellere enn at jeg skulde gi dig.»

Da hadde kvinnen igjen følt sin lyst til spottende tale stige op i sig. Og hun hadde bøiet sitt fine hode og besvart den fremmedes ord: «Brønnen er dyp. Hvorledes kunde du ha dratt vann op uten mig?» Og i det samme hadde hun pekt på sin skinnende, nye cedertræskrukke og det smekre rep hun bar om livet.

Mannen var gått bort til henne, som om sørgmodig medynk grep ham, og hadde sagt disse gripende ord: «Hver den som drikker av det vann, som du har dratt op av brønnen, skal tørste igjen. Men den, som drikker av det vann, jeg drar op, skal aldri tørste mere, men se det vann, jeg skjenker, bli til evig tid i sitt bryst og fremvelde til et evig liv.»

Da kastet kvinnen sig ned uten å tenke på sin skjønnhet eller klærnes fall eller på håret, som falt i uorden ut over grønsværet, og råpte: «Herre, gi mig ditt levende vann! La mig aldri tørste mere!»

Og aldri siden var den kjærlighet til kyskhed, der som en nådekilde var strømmet over i henne fra Herrens elskede Sønn, ophørt å velde frem i hennes bryst og å gi henne fred efter den uro hun hittil hadde levet i som synderinne. Men stadig var der dog en ubestemmelig tørst i hennes sjel, og selv om den tørst hun led for et år siden, var slukket, gikk hun dog stadig av og til ned til Jakobs brønn for å speide ut over dalen, hvor berg

og kløfter og lunner og himmelen selv, alle bar minner om den fremmede. Men han var der ikke.

En aftenstund, da hun betraktet sine bleke, angerfulle trekk i vannets speil, det speil, som hadde gjengitt Herrens egen skikkelse, hørte hun bak sig lyd av stemmer og sandaler, som drog frem ad veien fra Judæas grense. Hun så to fremmede menn gå forbi uten taske og våben, men støttet til staver og med kappene opbrettet og rullet sammen om lendene for å lette gangen.

Hun ilte frem og råpte mennene an. Men skjønt de dreiet hodet om et øieblikk, kjente de henne ikke, og gikk videre. Kvinnen løp efter dem og råpte: «I er visselig av dem som engang kom hertil sammen med Herren? Ti I ser ganske ut som hans folk. Men når I er av hans folk, hvor kan I da gå denne vei uten å drikke av det vann som han bad mig om hin dag, og som han gjengjeldte ved å skjenke mig sin nådes levende vann?» Da mennene sa: «Fred være med dig!» kastet hun sig ned i vill hulken og sa: «Eders røst alene minner mig om ham! Sannelig, I må være hans sendebud! Min sjel velsigner Eder! Men fortell mig nytt om ham, nu da jeg er helt ren.»

Blidt svarte den eldste av de fremmede, en solbrendt, inntørret mann med fremstående øienbryn: «Vi er sannelig den Herre Kristi disipler og sendemenn, som sår Hans ord.»

«Så fortell mig det nye I vet! Si mig hvor Han bor! Jeg har alltid båret Ham i mitt bryst og søker Ham bestandig, men finner Ham ikke. Jeg venter på Ham og påkaller Hans navn, men Han kommer aldri tilbake. Si mig, hvor er Han?»

Den eldste av mennene svarte alvorfullt, mens han søkte å rive sig og sin felle løs: «Herrens fred være med dig!»

Men hun blev ved å klynge sig til deres kledebon og råpte: «Mitt hjerte behøver mere enn Hans blotte navn for å finne fred. Det behøver også Hans øine og Hans røst og Ham selv. Jeg ber Eder, før mig til Ham, for at jeg kan tjene Ham og salve Ham!»

Den annen disippel sa med et sørgmodig smil: «Han står hos dig nu, likesom Han alltid står hos oss alle.» Men kvinnen forstod ham ikke og klynget sig til de to disipler. Så falt der fra den eldste apostel noen ord, der rammet hennes hjerte som med lyn og torden. Han sa: «De ha rihjelslått Herren. Jerusalem har ihjelslått Ham. Ja, Hans kors blev reist ved byens mure. Gå ut og si til Samaria, at en dag skal denne blodgjerrige stads tårne nedtrækkes av urene menns føtter.»

Slagen av redsel stod kvinnen og stirret på de læber, som hadde rettet det knusende slag mot henne. Selv

da mennene gikk videre, hørtes enn ikke en hulken fra henne — det var, som om hele hennes sjel var slynget til jorden og lå målløs på veien. Men så ilte hun plutselig avsted og sa med hes, men fast røst: «Jeg vil allikevel følge Eder. I kan jage mig bort som en hund, men jeg vil følge efter Eder og dra med Eder, inntil I har ført mig til det land hvor Herrens legeme hviler, for at jeg kan røre ved det, kysse det og gjennom kysset skyte mitt hjerte ned i det, som en rot der søker vann.»

Den eldste av disiplene sendte henne et kaldt blikk og sa: «Kvinne, Herren har ingen grav. Det var forkynt, at Han skulde gjenopstå, og Han er opstanden!»

«Men om Han lever ennu, da før mig til det sted hvor Han bor, for at jeg kan læge Hans sår, eller, hvis Han har en hustru, gå Ham til hånde som Hans tjenerinne.»

«Herren er gjenopstanden og opfaren til himmelen og sitter ved sin Fars høire hånd, hvorfra Han har sendt sin Helligånds kraft over oss.»

De to disipler gikk rolig og støtt videre; dog stanset de av og til for å heve deres turbanklædte hoder og se sig om, likesom Herren hadde gjort.

Da den samaritanske kvinne stod igjen på veien, mens Josefs grav kastet sin skygge over hennes skuldre, følte hun en isnende tomhet i sin sjel. Hun løp bort til kanten av Jakobs brønn, kysset dens stener og hulket: «Mester, mester! Hvorfor er du bare gjenopstanden for atter å fare til himmels?»

Fra: «Skikkelser på Jesu vei» av G. Miro.

Mere om jødespørsmålet.

I tilknytning til den artikkel om «katolicismen og jødedommen» som vi bragte i forrige nummer av «St. Olav», vil det være av interesse å stifte bekjentskap med noen av de tanker, som den berømte jesuiterfilosof professor, grev P. Sladeszek, har formet i et foredrag som han fornylig holdt i Køln:

«I de siste 150 år før Kristi fødsel utviklet der sig mellom jødene tre retninger som kom til å spille en stor rolle for dannelsen av den nytestamentlige jødedom, nemlig Fariseerne, Sadduceerne og Assideerne. Vi møter første gang Fariseerne som fasttømret parti under ypperstepresten Jonathan år 144 f. Kr. De var de åndelige etterkommere av hine jøder, som i nidkjær iver for loven var vendt tilbake fra det babyloniske fangenskap. Den oprindelige av den inderligste troskap mot loven utsprungne fromhet utartet senere til den tomme bokstavnrelidom, som parret med en fryktelig hovmot la grunnen til en hel verdslig oppfattelse av den kommende Messias og hans rike. Fra denne fariseisme er senere opstått talmudjødedommen, den nuværende jødiske ortodoksi. Det annet parti var saduseernes, et geistlig aristokrati, som navnlig i den greske tid ved sin forening

av yppersteprestverdigheten med en verdslig fyrstes maktstilling nådde en høi politisk anseelse. Til dette parti hørte alle rike og fornemme jøder. De satte sig efterhvert — og navnlig efter år 160 f. Kr. — utover all lovens ord og all overlevering, fornektet sjelens udødelighet, og så følgelig i en lykkelig jordisk tilværelse menneskenes mål. I dette parti har vi forløperne for den liberale jødedom som vi først møter i Egypten, senere i Spanien og som i det siste århundre har fått svært vind i seilene.

Men ved siden av disse to partier levet assideerne, «de av hjertet fromme» som makkabeerbøkene kaller dem — de som var helt fylt av ånden fra de store makkabeerfyrster Matthatias og Judas, og plikttro overholdt alle lovens bud, lengselsfullt ventende den Messias' komme, som profetene hadde forkynt. Fra denne lille krets kom den hellige Jomfru, den hellige Josef, Johannes Døperen, alle Herrens apostle og alle disiplene. De blev grunnstammen for den første kristne kirke, mens den senere jødedom utviklet sig fra fariseerne og saduseerne.

Mellem denne jødedom må vi skjelne skarpt den ortodokse, den liberale og den konservative fraksjon fra hverandre. Vår kulturpolitiske innstilling overfor disse tre retninger er helt forskjellig. Den ortodokse jødedom har som sagt utviklet sig fra fariseerne, som efter Titus' erobring av Jerusalem flyktet til et sted ved den palæstinske havkyst, hvor der var en fariseisk høiskole. Denne blev da betraktet som en fortsettelse av «det høie råd» og senere flyttet til Tiberias i Galilea. Forstanderen for denne skole kaltes patriarken og gjaldt som overhode for alle jøder. Sitt høidepunkt nådde dette patriarkat i året 200 efter Kr. under Rabbi Jehuda Hakkadosch, som la grunnen til Talmud og dermed til den nytestamentlige jødeortodoksi. Han siktet alle de halachitiske — d. v. s. de på muntlig overlevering hvilende rettsbestemmelser og samlet dem i ett skrift, som er den såkalte Mischna, Talmuds kjerne. På grunnlag av denne Mischna blev nedskrivningen av de kasuistiske juridiske lovregler fra skolen i Teberias fortsatt, hvilken nedskrivning bærer betegnelsen: Gemara. Mischna og Gemara tilsammen er den såkalte Talmud, som nu av de moderne ortodokse jøder settes over selv åpenbaringen i det gamle testamente, skjønt den dog kun inneholder menneskesetninger. Den er gjennemtrent av religiøse villfarelser og hylder nærmest en panteistisk Gudsopfattelse. Dens ånd er slavens, som henger i bokstaven, men som også forsøker å omgå lover hver gang han tror at det ikke blir opdaget. Messiasopfattelse er rent verdslige og er derfor ikke en fortsettelse av den gammeltestamentlige åpenbaring, men snarere et slags kjetteri mot den. Denne jødiske ortodoksi er blitt betegnet som en materialisering av Messias-ideen, ti den stiller sine tilhengere en fremtid i utsikt, i hvilke de vil bli umåtelig rike, få alle jordens skatter i sine hender og underkaste sig all verdslig makt. Men dette gjelder i ennu høiere grad om den liberale jødedom — en hovedmotstander av hvad man må kalle den kristne kultur. Den moderne individualisme har i den funnet en fruktbar jordbunn, og ut fra sine raceeiendommeligheter er

ingen så vel utrustet til hensynsløst å sette alle moderne ideer igjennem, som nettop den liberale jøde med sin fullkomne religiøse indifferens. Man ser det på den maktstilling som jøder overalt er kommet til å innta og ved å bruke tidens tanker som springbrett — ikke av idealisme men av den kalleste egeninteresse. Hele den saduceiske tankeverden lever nu videre i disse mennesker i våre dager, og egentlig er det dem som har forårsaket det jødehat, som ligger og ulmer i menneskene, og som rett som det er slår ut i de alltid daddelverdige progromer. Men det vilde være urettferdig å tale om den moderne jødedom uten å nevne den verdifulle retning som den såkalte konservative jøde representerer. Det er alle de, som setter det gamle Testaments åpenbaring over Talmuds menneskeverk — som lever i et åndelig håp om en Messias, og som har skjenket Kirken noen av de edleste konvertitter.

E.

St. Birgittas høisang.

*Der er en hymne som ei forstummer
så lenge hjertet av elskov vet.
All sjelens vemot og lyst den rummer:
på jorden nevnes den — kjærlighet.*

*Ei denne kjærlighetsrus som bunner
i hver en vellystbesmittet sjel.
Men den som skyter av Kristi vunder
en rosenranke om korsets fjel.*

*Ja — hist bak skyen jeg ser dig vinke,
min høie brudgom, min sjeleskatt!
Din martyrkrones rubiner blinke
som stjernefunkler i dypest natt!*

*Når du mig vinker, vel hundre mile
jeg vandrer ut fra min fødestavn!
Der er mitt hjem hvor jeg trygt kan hvile
som før Johannes op til din favn!*

*Vel er jeg gammel og svak som røret,
selv tanken flyr nu så lavt og tungt.
Men når mot kvelden du løfter sløret,
da vil du finne mitt hjerte — ungt!*

*La solen tystne i kveldens tale —
la blomsten synke på slagne eng —
la mørket herje de dype dale —
la døden rede min brudeseng!*

*Der er en hymne som ei forstummer,
så lenge hjertet av elskov vet.
All sjelens vemot og lyst den rummer:
det er den evige kjærlighet!*

ET FORNUFTIG ORD.

Under overskriften «Jesuitere må ikke tåles» leser vi i «Morgenbladet» aftennummer for 25. januar følgende forståelsesfulle innlegg om Jesuiterordenen og dens virksomhet:

Når vi idag gir oss til å skrive om L o y o l a s viden så er det på sterkt sviktende grunnlag, eller rettere sagt ut fra forutsetninger som er de slettest mulige for ham og hans organisatoriske storverk jesuitene. Vi vet ikke stort mere om denne orden enn vi har lest i verker av protestantiske teologer og historikere, og den viden deler vi med de fleste av våre lesere som vel heller ikke kjenner stort mere til den. Og videre vet vi at hver gang der har vært en revolusjon i et land hvor ordenen har holdt til, har den republikk som fulgte etter monarkiet ilet med å vise ordenen ut og beslaglegge dens eiendommer, slik den spanske nu har gjort det. Mange ganger er dette skjedd også før revolusjonen kom. Når de liberale krefter i et land er blitt sterke, har de alltid vendt sig mot jesuitene og forlangt dem utvist. Og når vi dertil minner om at jesuitene ifølge Norges grunnlov ikke har adgang til Norge, skulde vi vel ha nevnt nok til å friske op det gruppevekkende og dystre bilde enhver god nordmann bør ha av jesuitene i kraft av sin oppdragelse og den norske stats syn på ordenen . . . Og allikevel kan vi ikke tross viden og oppdragelse befri oss fra det inntrykk, at jesuitene er bedre enn sitt rykte og det fru Martha Steinsvik vil ha dem til. Vi har fått dette inntrykk av deres misjonsvirksomhet, som der jo rundt om i historiene står opplysninger om, der ikke helt svarer til dem der finnes i de karrige avsnitt om ordenens optreden i Europa. Og vi har fått det inntrykk av den beundring og respekt hvormed bekjente i katolske land «hvor de tåles» omtaler jesuitenes sociale virksomhet, deres offervilje, deres glødende tro og deres stolte karakterer . . . Det kan vel hende at den stat i staten jesuitene er, ikke passer i vår tid, og at deres krav om lydighet overfor en autoritet utenfor staten er uforenlig med det moderne samfundsliv. Men det har vært tilfellet, med mange andre organisasjoner i tidenes løp. Og å fordømme deres historiske betydning, deres kulturelle innsats og deres humanitære virksomhet er utslag av en frykt, som er like lite i pakt med sannheten, som å fordømme f. eks. riddervesenet i middelalderen ut fra vår tids sociale og politiske forutsetninger.

Mannen i tønne.

VARIA.

Fra misjonsmarken i belgisk Kongo.

Da Patrene av den Hl. Ånd i 1907 kom til belgisk Kongo fantes det ca. 500 kristne negre, som var blitt døpt i sitt hjemland og som var dratt dit i anledning av de store jernbanearbeider. Etter fire år blev misjonen ophøiet til Apostolisk Prefektur, med Mgr. Callevært som Prefekt, som i 1922 blev etterfulgt av Mgr. Lempereur. De innfødte katolikkens tall var imidlertid steget til 5382. Allerede det neste år (1923) overlot Mgr. Lempereur Prefekturatet til Mgr. Hazært med 12.740 katolikker og 11.151 katekumener. Bare i løpet av et år og bare i en stasjon, Ankoro, som er Prefektorens nyligst oprettede, blev 940 innfødte meddelt fermingens sakrament. Det var 300 mere enn de fire forrige år. Det må altså sies at det 25 årige Apostolat i denne misjon bærer mere enn hundrefoldig frukt!